

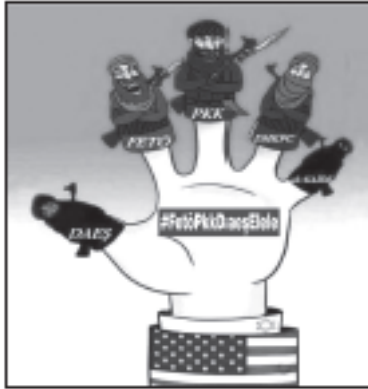
Küresel Güç Merkezlerinin Hedefindeki Türkiye ve 15 Temmuz Darbe Girişimi

15 Temmuz darbe girişimi, büyük fotoğrafın merkezinde yer alan küçük bir noktadan ibaret olup, büyük fotoğrafı, bütünden parçaya, çevre den merkeze doğru incelemek, gerçeği görmeyi kolaylaştıracaktır. Fotoğrafın en genel boyutu ile ilgili olarak "Niçin İslam?" sorusuna somnak ve Batı dünyasının İslam'ı tüme düşümlüklere hedefti haline getirme sebebihi tespit etmek gerekmektedir. Cevabı aranması gereken ikinci soru "Niçin Türkiye?", üçüncü ve daha özel aşamada sorulması gereken soru ise, "Niçin Gülen Hareketi?"

Celalettin VATANDAŞ

36

Şu anda bile, üzerinden uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen, 15 Temmuz 2016 günü yaşanan darbe girişimi ile ilgili söylenecek ve yazılacak çok şey var. Zamanı geçtikçe söyleneceklerin ve yazılacakların katlanarak artacağı da kesin görünüyor. Zira bu darbe girişiminin, Türkiye, Ortadoğu ve hatta Dünya bağlamında yapılacak sosyal veya siyasal, askeri veya sivil, dini veya ideolojik, bireysel veya kitlesel, bölgesel veya küresel değerlendirmelerde kendisine atıfta bulunulacak önemli bir tarih olacağı anlaşılmış bulunuyor. Ayrıca gerekçesi, gerçekleşme biçimi, aktif veya pasif failleri ve amacı ile tüm darbeleri veya darbe girişimlerini aşan bir boyuta sahip olduğu da yine içinde bulunduğumuz bu ilk günlerde açık seçik anlaşılmış durumda. Elbetteki 15 Temmuz akşamı yaşananlarda, darbe yaparak ülke yönetimini ele geçirme hayaliyle 20-30 yılını geçirmiş askerlerin, "dine-milllete-devlete hizmet" söylemleriyle kırk yılını geçirmiş bir "cemaatin" veya "kâinat imanı" olma hayalleri kuran megaloman bir kişinin ihtiraslarının doğrudan ve somut katkıları var. Ancak tüm bunlara rağmen 15 Temmuz akşamı gerçekleşen darbe girişimini, daha askeri lisede öğrenciyken kuvvet komutanı veya ge-

nelkurmay başkanı olma hayali kuran askeri öğrencilerin, bu son derece normal hayallerine bir de darbe yapıp yönetimi ele geçirmeyi ilave etmelerinin ürünü olarak değerlendirmek hiç bir şekilde gerçekçi olmayacaktır. Yine bu darbe girişimini kırk yıl önce yola çıkmış ve perde örtündeki "devlete ve millete hizmet" veya bundan da öte "dine hizmet" söylemini hiç değiştirmemiş

görünen bir "cemaatin" girişimi olarak değerlendirmek gerçeği tersyüz etmek olacaktır. Söz konusu girişimi yine söz konusu "cemaatin" liderinin kişisel hırslarıyla açıklamak ise gerçeği çarpıtmaktan başka bir anlama gelmeyecektir. Fotoğrafı çok yakından bakıldığında bu bahsettiklerimiz açık-seçik görülmektedir, ama bu, asıl fotoğrafın sadece detayda kalan bir yönüdür. Detayda kalan bu görüntüyü aşmadan yapılacak her değerlendirme suğ ve dar bir değerlendirme olmaya mahkûm olmanın da ötesinde "gerçeği" görmemenin veya göstermemenin amacı olarak anılmı kazanacaktır.

Bu ülkede yaşamış 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat, 27 Nisan askeri darbelerini de bir kesim askerin emir-komuta zinciri içerisinde gerçekleştirdiği ve ülke yönetimini ele alma amacına sahip girişim olarak değerlendirmek çok doğ-

ru olmayacaktır. Hepsinin de, bazı sivil veya asker bürokratların iktidar ihtiraslarını gerçekleştirme, kısır siyasi çekişmeleri sona erdirmeye, ülke içinde yaşanan terörü bitirme, ideolojik kaosu sona erdirmeye gibi görünür gerekçelerinin ötesinde zor görünür veya hatta halâ görülememiş birçok sebebi ve hedefi vardır. Yoksa hiçbir darbe sadece dile getirilen gerekçelerin veya gösterilen sebeplerin ürünü değildir. Örneğin en “yerel” görünen ve iktidar partisinin “yanlış” icmatlarını kendisine gerekçe kılan 27 Mayıs’ı ele alabiliriz. 27 Mayıs’ı, iktidar olmak ve sadece kendilerinin nasiplendiği 1930-40’lı yılların şatafatlı günlerine dönmek isteyen asker ve CHP koalisyonunun bir ürünü olarak değerlendirmek, o gün ve sonrasında yaşananları son derece sığaltırmak ve daraltmak olur. Bu yapılmıca da gerçek buharlaşıp gider. Bugün daha iyi biliyoruz ki 27 Mayıs’ın gerçekleşmesinde, mevcut iktidarı her geçen gün daha çok sırtını ABD’ye yüzünü Sovyetler Birliği’ne dönmeyişinin etkisi, iktidar olmak ve 1930-40’lı yılların şatafatlı günlerine dönmek isteyen asker ve CHP koalisyonunun istek ve arzularından daha fazla etkisi olmuştur. Zira iktidar partisinin söz konusu tercihi, resmi plan ve programı Yalta’da yapılmış iki kutuplu dünyanın inşa sürecinde ciddi bir kargaşaya yol açacak bir tercihtir. Bunun üzerine eski şatafatlı ve itibarlı günlerine dönme arzusuyla yapan tubuşan askerler ve CHP kendilerine doğrudan veya dolaylı şekilde verilen iznile hem küresel ölçekli esas planın gerçekleşmesini ve hem de kendi kişisel planlarının gerçekleşmesini sağlayan aktörler oldular.

Diğer darbeler de hiçbir şekilde “dışarıdan” veya daha popüler isimlendirmeyeyle küresel ilişkilerden bağımsız ele alınmaz; alınmamalıdır. Fakat bugün itibarıyla şunu son derece rahatlıkla ifade etmek gerekiyor ki, hiçbir darbe 15 Temmuz akşamı gerçekleşen darbe girişimi kadar büyük ölçekli planların ve beklentilerin ürünü olmamıştır. Hatta bu darbe girişiminin Türkiye ölçeğindeki “yerelliği”, diğer tüm darbelerden orana en az düzeydedir. Bu girişimin “yerelliği”, hemen hemen neredeyse gerçekleştirilmek istenen darbenin coğrafi sahadaki piyonlarıyla sınırlıdır. Daha da önemlisi, 15 Temmuz’un, sadece yerel-küresel boyutta anlam ifade eden bir planın değil, çok daha girift, kapsamlı ve derinlikli bir planın parçası

olduğudur. Modern Batı dünyasının, “demokrasi”, “halkın egemenliği”, “hukukun üstünlüğü” gibi temel ilke ve ölçülerini ayaklar altına alarak umursamaz bir tavırla darbe girişimini pek de dolaylı olmayan bir tarzda desteklemesi, darbe girişimi olarak kendini açığa vuran girift, kapsamlı ve derinlikli planın gereğinden başka bir şey değildir.

Tüm bu sebeplerden dolayı, eğer amaç, gerçeği doğru ve mümkün olduğunca eksiksiz tespit etmek ise, 15 Temmuz’da yaşananları, sosyal ve siyasal, askeri ve sivil, dini ve ideolojik, bireysel ve kitlesel, bölgesel ve küresel boyutlarıyla birlikte ele almak gerekmektedir. Bunu ise belirli bir yöntemle gerçekleştirmek gerekmektedir. Şöyle ki, 15 Temmuz, söz konusu ilişkiler ağını temsil eden büyük fotoğrafın merkezinde yer alan küçük bir noktadan ibaret olup, fotoğraf ancak bütün boyutları ile birlikte değerlendirildiğinde gerçeği tespit edilebilmek mümkün olabilecektir. Söz konusu büyük fotoğrafı, bütünden parçaya, çevreden merkeze doğru incelemek, gerçeği görmeyi kolaylaştıracaktır. Bu incelemeyi ise üç aşamada yapmak gerekmektedir. Fotoğrafın en genel boyutu ile ilgili olarak “Niçin İslâm?” sorusunu sormak ve Batı dünyasının İslâm’ı tüm düşmanlıklarının hedefi haline getirme sebebini tespit etmek gerekmektedir. Zira biraz dikkatli bakınca, bu düşmanlığın renklerinin fotoğrafın tamamında yer aldığı görülmektedir. “Niçin İslâm?” sorusunu takiben ele alınması ve cevabı aranması gereken ikinci soru “Niçin Türkiye?”, üçüncü ve daha özel aşamada sorulması gereken soru ise “Niçin Gülen Hareketi?” sorusudur.

Niçin İslâm?

Ortaçağ Hristiyan dünyası, İslâm’a karşı ve daha da önemlisi inanç, zihniyet ve hayat tarzıyla İslâm’a ve Müslümanlara düşman bir dünya idi. Dünya tarihinin en büyük askeri hareketleri olan Haçlı seferleri bu katı düşmanlığın gereği olarak açığa çıktı. Başta Haçlı seferleri olmak üzere Müslümanlara yönelik tüm askeri girişimlerde, Müslümanları yok ederek İslâm’ı tarafsız hale getirme stratejisi takip edildi. Hedeflenenin ne olduğunu göstermesi açısından Endülüslü İslâm toplumu somut örnektir. Endülüslü, mahallî düzeyde de olsa Müslümanların yok edilip, İslâm’ın buharlaştığı bir coğrafya olarak tarihteki yerini almış-

Modern batı dünyası açısından düşünüldüğünde İslâm'a yönelik bu düşmanlığın sebebi nedir? Söz konusu düşmanlığın sebebi modern zihniyetin din dışı/karşıtı karakteri olsaydı, İslâm hiç değilse Uzakdoğu dinlerine gösterilen ilgi ve itibara sahip olabilirdi. Ama öyle olmadı; İslâm oldukça katı bir düşmanlığın nesnesi olmaktan kurtulamadı. Zira İslâm'a yönelik düşmanlığın modern zihniyetin din dışı/karşıtı karakterini aşan bir sebebi vardır. İslâm, Ortaçağ Hristiyanlarında olduğu gibi Modernistler için de son derece önemli ve bu sebeple muhakkak sınırlandırılması, engellenmesi ve hatta eğer yapılabiliyorsa yok edilmesi gereken büyük bir tehlikedir. Çünkü tüm insanlığı kuşatmış, muhaliflerini bile etkisi altına almış modern zihniyete ve hayat tarzına karşı söyleyecek makul sözü olan (tek) dindir.

tur. Ancak genel olarak düşünüldüğünde, söz konusu strateji arzulanı başıyını sağlamadı. Ortaçağın Hristiyan dünyasının dini, siyasi ve askeri önderleri neredeyse bin yıl takip ettikleri askeri girişimlerin amaçlarını gerçekleştirmeye yetmediğini anılayınca başka bir strateji geliştirdiler. Müslümanların varlık sebepleri ve güç kaynakları olan İslâm'dan uzaklaştırılması stratejisine geçtiler. Bu stratejide ise, İslâm'ı değiştirip-dönüştürüp asıl niteliklerinden uzaklaştırma veya Müslümanların İslâm'la bağlarını sağlaştırmaya veya Müslümanların İslâm'la bağlarını sağlaştırmaya iç içe girmiş iki ayrı taktik olarak kabul gördü. Kararlaştırılan stratejinin başarılı olabilmesinin en şartının İslâm'ı detaylı bir şekilde bilmekten geçtiğini farkındaydılar. Bu amaçla Kur'an'ı bir müslüman müfessirden, hadisleri bir müslüman hadisçiden, kelâmı, akaidi, fıkhi, İslâm tarihini, Arapçayı bir müslüman âlimden daha derinlikli, daha ayrıntılı ve daha sistematik bildiğini iddia edecek kadar önemli uzmanlar yetiştirdiler. Hatta İslâm'ı bilme konusunda öylesine önemli mesafeler kat ettiler ki, 20. yüzyılın müslüman araştırmacıları, Batı'da yapılmış çalışmaları dikkate almadan, onlara atıfta bulunmadan kendi dinleri olan İslâm ile ilgili çalışma yapamaz, yaparlarsa da itibar edilmez hale geldi.

Bu düşmanlığın sebebi neydi? Bu düşmanlığın, dünyanın farklı bölgelerinde ve toplumlarında hep var olan siyasi, ekonomik, askeri ve hatta yönetici kesimin kişisel ıhtıraşlarıyla ilgili sebeplerden kaynaklanan düşmanlıklardan farklı bir sebebi vardı. Ortaçağ Hristiyan dünyası İslâm'a düşmandı, çünkü İslâm sebebiyle hakikatin son temsilcisi kabul ettikleri dinleri hakikatin

temsilcisi olma vasfını yitirmişti. İslâm, İsa'yı ve İnci'yi kabul ediyor ama Hristiyanların İsa'nın ve İnci'nin asıyla ilgisiz olduğunu son derece ikna edici şekilde açıklıyordu. Böylelikle Hristiyan din adamlarının ve önderlerin hakikat adına insanlığa söyleyecek sözleri kalmadı veya söyledikleri ilahî açıdan referanssız kaldı. Tekrar hakikat adına konuşabilmeleri ve iş yapabilmeleri, müslümanları yok ederek İslâm'ı buharlaştırmalarına veya İslâm'ı değiştirip-dönüştürerek Uzakdoğu dinleri gibi hayattan kopuk, sağ ve dar bir teolojiye dönüştürebilmelerine bağlıydı.

Bunun için de ilk örnekleri 13. yüzyıla kadar uzanan "İslâm çalışmaları" başlatıldılar. Örneğin 1312 tarihli Viyana Konsilinde alınan kararla Batı'daki üniversitelerde Arap dili ve İslâm kültürü üzerine araştırmalar yapılan bölümler açıldı. İlk zamanlar İslâm'a, Hz. Peygamber'e, Kur'an'a yönelik son derece aşağılayıcı ve iftira niteliğinde iddialar dile getirildi. Örneğin Hz. Peygamber'i Arapların taptığı putlardan birisi olarak tanımlayanlar bile oldu. İslâm'ın, İnci'nin tahrif edildiği iddiasına karşılık, Kur'an'ın vahiy ürünü olmadığını; Muhammed tarafından yazılmış bir kitap olduğunu dile getiren ve bu iddialarını filolojik ve tarihi "delillerle" ispatlamaya çalışanlar oldu. Muhammed'in geometri, filoloji, mantık, matematik, felsefe alanlarında uzman olduğunu, dinler araştırmaları ile şairliğini de birleştirip Kur'an'ı yazdığını, İslâm'ı icat ettiğini savundular. Bazıları ise İslâm'ın Hristiyanlıktan bir sapma olduğunu, esas dinin Hristiyanlık olduğunu dile getiren kitaplar yazdı.

Ancak ilk dönemlerin bu kaba, tutarsız, iftiracı, tezviratçı yaklaşımı 18. yüzyıldan sonra büyük oranda terk edilmeye başlandı. Çünkü sürdürülen yaklaşımın hedeflenen amaç açısından bir işe yaramadığını gördüler. 18. yüzyıldan itibaren özellikle de 19. yüzyıla birlikte gerçekleştirilen ve Oryantalizm kapsamında değerlendirilen çalışmalar son derece sistematik ve makul hale geldi. Sürdürülen çalışmalar *Oriental Society*, *Royal Asiatic Society*, *American Oriental Society* gibi isimlerle kurumsallaştırılıp, başta İslâm toplumları olmak üzere tüm Doğu toplumları, inançları, hatta en ücra bölgelerde yaşayan küçük toplulukların gelenekleri, inançları ve alfabeleri araştırıldı. Bu kapsamda yaklaşık altmış bin kitap yazıldı. Ancak bu dönemde bile, bazı istisnalar hariç çoğunluk tarafından takip edilen görüş, İslâm'ın yeni bir din değil, bidayetin son temsilcisi Hristiyanlığın bir türevi olduğu şeklindedir. Örneğin J. W. Stobard, Robert Bell ve Maxime Rodinson, Hz. Peygamber'in seyahatleri sırasında *Kitab-ı Mukaddes'e* dair işittiklerinden ve okuduklarından hareketle bilinçaltısında biriken şüresel birikimin belirli bir aşamadan sonra patlarcasına açığa çıkmasıyla Kur'an'ı yazdığını iddia ettiler. Bunlara ve diğer birçoğuna göre, Hz. Peygamber "ileri görüşlü", "dahi", "aydın" bir şahsiyetti ve yaşadığı bölgede huzur ve güveni inşa edebilmek için Hristiyanlığa ait müktesebattan çokça yararlandı. Onlar bunu iddia ederlerken "esas" olarak hep kendi dinlerine atıfta bulunup, İslâm'ın olumlu buldukları yönlerini de kendi dinlerine ait kılmanın veya en azından İslâm sebebiyle kendi dinlerinin dezavantajlı duruma düşmesini önlemenin çabasını yürüttüler. Bu, çoktandır yürütölmekte olan stratejinin bir gereğiydi. Yüzyıllarca takip edilen bu stratejinin önemli bir göstergesi olması açısından Oryantalistlerin en büyük temsilcilerinden Montgomery Watt'ın ölümüne yakın tarihte "Ultimate Vision and Ultimate Truth" isimyle yayımladığı ve Türkçeye "Nihai Vizyon ve Nihai Hakikat" isimyle tercüme edilen makalesindeki itirafı dikkate alınabilir. Watt, söz konusu makalesinde, Kur'an'ın nihai hakikatleri içeren ilahi bir kitap olduğunu çok önceleri fark ettiğini, ancak Tevrat ve İncil'in itibarını sarsmamak için bunu uzun yıllar dile getirmediğini yazmıştır.

Ortaçağ Hristiyan dünyasında egemen olan inanç, anlayış, zihniyet ve hayat tarzı, 17.-18. yüzyıl itibarıyla tamamen deneyecek düzeyde yok olup çok farklı bir inanç, anlayış, zihniyet ve hayat tarzına dönüştü. Gerçekleşen değişim son derece kapsamlı ve derinliktedir. Ortaçağ'ı hatırlatan ve çağrıştıran hemen hiçbir şey kalmadı. Ortaçağdakilerle itibatsız bir dünya inşa oldu. Din hayattan uzaklaştırıldı; sadece vicdani bir unsur olarak varlığını sürdürmesine izin verildi. Batıdaki İslâm'a ve müslümanlara düşmanlığın bin yılı aşkın süreyle temel faktörü din olduğuna ve 18. yüzyıl itibarıyla din de zihniyetin, düşüncenin, hayat tarzının ve toplumsal politikaların referansı olmaktan çıkarıldığına göre söz konusu düşmanlığın bitmesi gerekirdi. Ama öyle olmadı. Hatta İslâm'a yönelik Ortaçağ Hristiyan dünyasının takip ettiği strateji küçük oranda bile olsa değişikliğe uğramadı. İslâm'ı değiştirip-dönüştürerek müslümanları temelsiz, kimliksiz, kişiliksiz bırakma stratejisi aynen devam etti. Bir diğer ifadeyle, İslâm'ı değiştirip-dönüştürme stratejisi Ortaçağ Hristiyan dünyasının son zamanları ile Modern Batının inşasının gerçekleştirildiği yüzyılların ortak özelliği oldu. Aynı coğrafyadaki iki farklı zihniyet ve hayat tarzı, hatta birbirlerine karşı iki farklı zihniyet ve hayat tarzı, İslâm'a düşmanlıkta ve östelik aynı stratejide birleştiler. Böylelikle de Kur'an'ı, hadisi, kelamı, akaidi, fıkıhı, İslâm tarihini, Arapça'yı ortalama müslüman âliminden daha iyi bilebilecek düzeyde bilgi sahibi olan Hristiyan din adamları ile modern zihniyetin laik, seküler, ateist, agnostik adamları aynı idealler doğrultusunda

yan yana ve uyum içerisinde çalıştılar. Kilisenin egemen olduğu Ortaçağ'dan, dini olan her şeye itiraz temelinde inşa olunan modern döneme geçişte İslâm düşmanlığı, sadece gerekçesinde gerçekleşen değişimin ötesinde aynen devam etti. Ortaçağ Hristiyanlığı ile Modern Batı zihniyeti İslâm karşılığında birleştiler.

Modern zihniyetin İslâm'a ilişkin düşüncesi ve kanaatlerini Francis Fukuyama, Bernard Lewis ve Samuel P. Huntington üzerinden takip etmek mümkündür. Üçü de Batı'nın seküler, liberal, demokratik ve kapitalist sisteminin insanlığın ulaştığı en üst aşama olduğunda hem fikirdir. Fukuyama bu tezini "Tarihin Sonu mu?" isimli makalesinde ayrıntılı bir şekilde ele almış ve insanlığın gelişme serüveninin kemale erdiğini ifade etmiştir. Artık bundan daha ileri gitmek mümkün değildir; insanlık gelişme sürecinin sonuna erişmiştir. Samuel Huntington da esas itibarıyla aynı kanaatte olmakla birlikte biraz ihtiyatlıdır. Huntington, ünlü "Medeniyetler Çatışması" isimli makalesinde, daha önce Bernard Lewis'in dile getirdiği düşünceleri çağrışımlı şekilde, "tarihin henüz sona ermediğini" çünkü İslâm sebebiyle "medeniyetler arası bir çatışmanın" yaşanacağına, bu yüzden insanlığın gelişim yönünde kat etmesi gereken biraz daha mesafe olduğunu dile getirmiştir.

Huntington için İslâm, Modern Batı zihniyeti ve hayat tarzı için ciddi bir tehdittir. O var olduk-

ça "tarihin sonu"na erişilmiş olmayacaktır. Fukuyama ise İslâm'ın "teokratik yapısı" sebebiyle sadece kendi mensupları için bir değer ifade ettiğini, modern zihniyet ve hayat tarzı için tehdit olamayacağını savunur. Tartışmaların bu münvalde gittiği günlerde 11 Eylül saldırıları gerçekleşir. Thomas Friedman'ın "Batı medeniyetine karşı Müslümanlar" olarak tanımladığı 11 Eylül saldırıları süreçte önemli bir dönüm noktası olur. Fukuyama "Hâlâ Tarihin Sonundayız" isimli yazdığı makalesinde genel durumun değişmediğini ama İslâm'ın Modern Batı zihniyetini ve hayat tarzını tamamıyla reddedecek kesimleri ortaya çıkararak tek sistem olduğunu savunmaya başlar. Bu makalesinde bir ay sonra yayımladığı "Hedefleri: Modern Dünya" isimli makalesinde ise İslâm'ın, modernlikle problemi olan tek dünya kültürü olduğuna dikkat çekerek, İslâm var olduğu sürece "tarihin sonu"na erişilemeyeceği anlayışını paylaştığını üstü kapalı olmayan bir şekilde kabul eder. Huntington ise hemen 11 Eylül sonrasında yayımlanan "Biz Kimiz?" isimli taşıyan kitabında, tarih felsefesiçı Toynbee'ye atıfla, bir medeniyetin "meydan okuma ve karşı koyma" göçüne sahip olduğu sürece var olabileceğini hatırlatır. Modern dünyanın varlığını sürdürülebilmesi için İslâm'a karşı koyma gücünü koruması gerektiğine vurguda bulunur. 11 Eylül saldırılarını hatırlatarak ve Renan'ın "ortak acıların ortak sevinçlerden daha birleştirici" olduğu, "millî hatıralar arasında yer alan yasaların zaferlerden daha makbul olduğu" görüşlerine atıfta bulunarak, "Amerikalılar... tehdit altında olmadıkları zamanda aynı başarıyı sürdürebilecekler mi?" diye sorar. Sonu biçiminde ifade edilen görüşün gereği olarak da öncelikle Afganistan ve Irak işgal edilir. Müslümanlar küresel tehdit ve terörist ilan edilirler. 11 Eylül göstermiştir ki müslümanlar küresel dünyanın en tehlikeli teröristleridir; bundan böyle tüm dünya Hollywood filmleri sayesinde müslümanların ne kadar kötü ve acımasız olduğunu tekrar tekrar hatırlama imkânına kavuşur.

Modern batı dünyası açısından düşünülürse İslâm'a yönelik bu düşmanlığın sebebi nedir? Söz konusu düşmanlığın sebebi modern zihniyetin din dışı/karşıtı karakteri olsaydı, İslâm hiç değilse Uzakdoğu dinlerine gösterilen ilgi ve itibara sahip olabilirdi. Ama öyle olmadı; İslâm olduk-

ça katı bir düşmanlığın nesnesi olmaktan kurtulamadı. Zira İslâm'a yönelik düşmanlığın modern zihniyetin din dışı/karşıtı karakterini aşan bir sebebi vardır. İslâm, Ortaçağ Hristiyanlarında olduğu gibi Modernistler için de son derece önemli ve bu sebeple muhakkak sınırlandırılması, engellenmesi ve hatta eğer yapılabiliyorsa yok edilmesi gereken büyük bir tehlikeydir. Çünkü tüm insanlığı kuşatmış, muhaliflerini bile etkisi altına almış modern zihniyete ve hayat tarzına karşı söyleyecek makul sözü olan (tek) dindir. Bu haliyle de modern zihniyetin inşa ettiği hayat tarzından kurtuluş umudunun somut karşılığıdır. Modernliğin kazaat önderleri özellikle son yirmi beş yıl içerisinde, kitile iletişim amaçlarının birinci dereceden katkılarıyla ve son derece başarılı stratejilerle müslümanları değiştirip-dönüştürdüler; müslümanların İslâm'la ilişkilerini problemli hale getirmeyi başardılar ama bu, İslâm'ın potansiyel tehlike oluşunu sona erdirmedi. Çünkü İslâm'ı değiştirip dönüştüremediler. İslâm, büyük oranda teorik düzeyde de kalsa da hakikatin sesi, huzur ve adaletin referansı, insan doğasına uygun tek sistem/hayat tarzı olduğunu her fırsatta ortaya koymaya devam ediyor. Bu açıdan da "tarhin sonu" bir türlü gelmiyor!

Modernizm insanlığa son derece cazip tekliflerde bulundu ve uzun bir süre de ikna etmeyi becerdi. Modernizm, Cenneti dünyada gerçekleştireceğini; insanları her türlü saçma ve mantıksız inanç ve anlayışlardan kurtarmacağını; insan zihnini, düşüncesini ve hayat tarzını baskı altında tutan her türlü ilkel, bagnaz, saçma engelleri yok edip insanı gerçek anlamda özgürleştireceğini, eşitlik, huzur ve güvenin hâkim olduğu bir dünyayı inşa

edeceğini vadetti. Ancak sayılan her geçen gün artan bazıları için gerçeğin hiçte böyle olmadığını görmeye başladılar. Modernizm, vadettiklerinin hemen hemen hiçbirini gerçekleştiremediği gibi, vadettiklerinin tam tersi bir dünyayı inşa ettiğini artık birçok kişi fark ediyor. Artık birçok kişi, modernizmin insanı insanın kundu haline getirdiğinin daha çok farkında. Yine görülüyor ve biliniyor ki modernizm, insanı bencilleştirip kendi çıkarlarından başka her şeye ve herkese duyarızlaştırdı. İnsanı örtüne yabancılaşmış insanlığı, eş-

yaya ve markaya tapar hale getirdi. Sıcak ve güvenli bir sığınak olması gereken aile kurumunu dağıtıp, evi önce otele, sonra arenaya dönüştürdü. Şiddet hayatın en temel unsuru haline geldi... Bu dünyaya alternatif olabilecek Hristiyanlık, Budizm, Konfüçyanizm, Taoizm gibi dinler insanlığın hafızasında tarihsel bir hatıra/figüre dönüştürüldü. Müslümanlar da genel anlamda alternatif olmaktan çıktılar; zaten son gelenin an itibarıyla birbirlerinin boynunu vurmaya meğduller. Ama İslâm her ne kadar bir kitabın iki kapağı arasında, elçisi ve ilk iman neslinin hayat tarzındaki örnekliğiyle tarihin sayfalarında yer alsada hakikatin, adaletin, iyiliğin, ahlakın, güzelliğin referansı olduğunu;

bu yönüyle de insanlığın tek ve hakiki sığınağı olduğunu her türlü tereddütten uzak bir şekilde hissettirmeye devam ediyor.

Zihniyetiyle ve hayat tarzıyla dünyayı köye dönüştüren ve bu köyün muhtarlığını tekelinde tutup her türlü insanı ve ahlaki olmayan imtiyazlarını artırmakla meşgul olan modernistler için İslâm büyük bir tehlikeydir. Cari küresel sistemin alternatifi oluşuna ilişkin umutların sona erdirilip, tüm insanlığın çaresiz ve umutsuz bir je-

İslâm ile sadece genel anlamda insanlığın değil, hatta Müslüman kitlelerin bile arasına açılması imkânsız sayılabilecek düzeyde yüksek korku davaları örülmektedir. IŞİD'in kafa kesme seansları, Boko Haram'ın kız çocuklarına yönelik tecavüzleri, Taliban'ın "şeriat", el-Kaide'nin cinayetleri ve FETÖ'nün tanklarla, jetlerle gerçekleştirdiği katliam... hepsi aynı amaca hizmet etmektedir. Müslümanlar utanarak, korkarak ve ne diyeceklerini bilemez bir halde kendi adlarına gerçekleştirenleri izlerlerken, küresel dünyanın patronları ise hedeflerine biraz daha yaklaşmanın sevinciyle kadehlerini tokuşturmakla meşguller.

kilde mevcut gidişata bağlılığını sürdürülmesi için yok edilmesi veya teolojik sınırlar içerisinde tutulup hayatla olan bağları koparılması gereken bir dindir. Bunu yapabilmek için de sürekli yeni yöntemler ve taktikler geliştiriyorlar. Müslümanları dövdürüp, dinlerinin temsilcisi olmaktan çıkarılması geliştirilen son taktiklerden birisidir. Bu bağlamda olmak üzere el-Kaide, Taliban, IŞİD, Boko Haram, FETÖ gibi yapılar, İslâm'ı hakikatin referansı olmaktan çıkarmanın ve insani varoluşun amacını gerçekleştirmede tek umut olmasını yok etmenin araçlarından sadece bazılarıdır. Bu gruplar ve örgütler aracılığıyla İslâm "içeriden" vurulmakta; İslâm ile sadece genel anlamda insanlığın değil, hatta müslüman kitlelerin bile arasına aşılmaz imkânsız sayılabilecek düzeyde yüksek korku duvarları örülmektedir. IŞİD'in kafa kesme seansları, Boko Haram'ın kız çocuklarına yönelik tecavüzleri, Taliban'ın "şeriat", el-Kaide'nin cınayetleri ve FETÖ'nün tanklarla, jetlerle gerçekleştirdiği katliam... hepsi aynı amaca hizmet etmektedir. Müslümanlar utanarak, korkarak ve ne diyebileceklerini bilemez bir halde kendi adlarına gerçekleştirilenleri izlerlerken, küresel dünyanın patronları ise hedeflerine biraz daha yaklaşmanın seviyeciyle kadehlerini tokuşturmakta meşguller.

Niçin Türkiye?

Türkiye'nin jeopolitik önemine ilişkin hemen herkesin söyleyecek bir sözü vardır. Zira yine hemen herkes, Türkiye'nin jeopolitik önemine ilişkin bir şeyler işmiş veya okumuştur. Jeopolitik, bir devletin sahip olduğu coğrafi, ekonomik, sosyal, kültürel, dini ve siyasal şartların, o devleti ve devletlerarası politikaları etkileme gücünü ifade etmektedir. Türkiye, jeopolitik şartlar açısından Dünya'daki en önemli ülkelerden birisidir. Çünkü coğrafi olarak Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birleşim noktasında yer almaktadır. Afrika'yı, Asya'yı veya Avrupa'yı ilgilendiren birçok konu Türkiye'den uzak değildir. Örneğin askeri açıdan düşünüldüğünde, Türkiye'deki bir hava üssü ile üç kıtayı büyük oranda gözetlemek veya kontrol etmek mümkündür. Türkiye aynı zamanda bulunduğu coğrafi konumuyla Rusya'nın önünde bir settir. Bu özelliği, farklı nitelikte olmak üzere, Rusya'yı ilgilendirdiği kadar ABD'nin öncülüğündeki kapitalist dünyayı da yakından il-

gilendirmekte ve bu durum Türkiye'yi her birinin gözünde son derece önemli kılmaktadır. Türkiye aynı zamanda dünyanın en büyük petrol rezervlerinin bulunduğu Ortadoğu'ya sınırdır. Bu itibarla Ortadoğu'yu ilgilendiren hiçbir oluşum, Türkiye faktörü göz ardı edilerek ele alınamamaktadır. Dini ve kültürel açıdan bakıldığında ise, Türkiye, nüfusunun tamamına yakını müslüman olan ülkelerden birisidir. İslâm'a ve/veya müslümanlara yönelik her politika demografik yapısı, coğrafi konumu ve en önemlisi de sahip olduğu tarihi mirası ile Türkiye'yi doğrudan ilgilendirmektedir.

Konumuzu doğrudan ilgilendirdiği için Türkiye'nin jeopolitik önemini oluşturan dini/kültürel özelliklere biraz daha fazla ter vermek gerekirse; örneğin Endonezya, Pakistan, Suudi Arabistan, Suriye veya Fas demografik yapısı itibarıyla Türkiye'den geri kalmayacak niteliklerde olabilirler, ama hiçbir tarihi mirasları açısından Türkiye ile kıyaslanabilecek konumda değildir. Biraz daha açarak ifade etmek gerekirse, örneğin bu beş müslüman ülkede veya diğerlerinde İslâm'ın lehi-ne veya aleyhine gerçekleşen durumlar, bu ülkelerin bizzat kendilerinden başka bir ülkede/toplumda çok güçlü karşılık bulmamaktadır. Zira bu ülkelerin ulusal sınırları, aynı zamanda güç ve itibarlarının/etkinlik alanlarının da sınırları oluşturmaktadır. Ancak Türkiye öyle değil. Türkiye'nin ulusal sınırları, hiçbir şekilde güç ve itibarının/etkinlik alanının sınırlarını oluşturmuyor. Türkiye'nin -kendisine biçilen- şu anki ulusal misyonu, köklü tarihinin kendisine yüklediği tarihsel misyonuyla asla örtüşmüyor. Bu sebeptir ki en sıkıntılı, zor zamanlarında bile, sadece kendisini değil, tarihi sınırlarının içerisinde yer alan toplumlarla ilgilenmek zorunda kalıyor, onların problemlerine sırtını dönemiyor. Türkiye, sadece Türkiye'de yaşayanların değil, dünyadaki tüm Müslümanların ve hatta tarihi coğrafyasındaki mazlum toplum ve toplulukların ilgi merkezinde yer alan bir ülke. Bunun somut karşılığı, olumsuz şartlar sebebiyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan Iraklı, Afganistanlı ve Suriyeliler, ülkelerinden ayrılınca sığınak/vatan olarak doğrudan Türkiye'ye yönelmişlerdir. Bir diğer ve son derece önemli boyutu, Türkiye'nin başbakanı/cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın diğer müslüman coğrafyalardaki itibarı ile ilgilidir. Tayyip Erdoğan'ın diğer coğrafyalar-

daki müslümanların gönüllerinde son derece itibarlı bir lider olduğu herkesin bildiği bir husustur. Bu, Tayyip Erdoğan'ın şahsi özelliklerinden çok, söz ve tutumlarıyla Türkiye'nin tarihi misyonuna sahip çıktığını hissettiren bir başbakan/cumhurbaşkanı olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer müstüman coğrafyalardaki siyasi liderlerin konuşmaları veya İslâm karşıtı politikalara tepkileri kendi ülkesinin insanlarından başka bir yerde kolay karşılık bulmazken, Tayyip Erdoğan'ın, örneğin bir "one minute" bir anda bütün müstümanların sloganı haline gelebilmiştir. Bu satırların yazarının Kırgızistan'da birzot tanık olduğu üzere, "one minute" mağazalara, iş yerlerine isim olarak seçilmiştir. Bunlar, Türkiye'nin bin yıl süreye İslâm'ı en üst düzeyde temsil etmesinin doğal sonucudur. Farklı coğrafyalarda, bölgelerde, kotalarda yaşayan Müslümanların mevcut durumlarına ve geleceklerine ilişkin güven ve umutlarında hep Türkiye vardır. Bu ise Türkiye'nin jeopolitik önemini kat be kat artırmaktadır. Dolayısıyla Türkiye, İslâm'a ve Müstümanlara yönelik kin ve düşmanlıkların hep hedefinde olan bir ülkedir. Tarihi misyonu, Türkiye'yi, köklü ve kapsamlı İslâm karşıtlıklarının değişmeyen nesnesi, hedefi kılmıştır.

Türkiye'yi yöneten sivil ve asker bürokratların yalpak iki yüzlüdür devlet politikası haline getirdikleri, açıkça kimlik inkarına uzanan ve hatta bu uğurda birzot halkına düşman muamelesi yapmalarına vesile olan Batılılaşma projesi bile, Türkiye'yi diğer ulus devletlerin vatandaşları olan Müslümanların ilgi odağı, itibar referansı olmaktan çıkaramamıştır. Müstümanların bin yıl liderliğini yapmış Türkiye Müslümanlarının tekrar aynı role soyunmaması için Lozan'da alınan tedbirlerin miadını doldurduğu ve işe yaramaz hale gelmeye başladığı açıktır. Kültürel politikalarındaki bütün eksiklik ve yanlışlıklarına rağmen, son on beş yıldır Türkiye'yi yöneten siyasi kadroların "İslâmi" tercih ve duruşları, Türkiye'yi diğer ülkelerdeki Müslümanların ve mazlumların daha da güçlü olmak üzere ilgi odağı, itibar referansı kılmış durumdadır. Türkiye, politikalarındaki tüm eksiklik ve yanlışlıklara rağmen, bu kısa süre içerisinde hem mazlum dünyanın umutlarını, hem de Batı dünyasının korkularını artırdı.

İşin garibi, tüm bunlara karşılık Türkiye'nin halâ bir medeniyet iddiası bulunmamaktadır; halâ

tarihsel misyonuyla ciddi anlamda yüzleşmiş değildir. Ancak Türkiye'nin, tarihsel misyonundan esinlenen bazı hissiyatları vardır. Bu hissiyatlar ise kendisini en güçlü şekilde, diğer coğrafyalardaki insanların mağduriyetleri sırasında açığa vurmakta ve kendi kit kaynaklarıyla hayatın zorla sürdüren Türkiye bir anda devleşip, dünyanın mağdur ve mazlumları en çok mali yardım yapan ülkesi oluvermektedir. İşte bu, tarihi misyonun Türkiye'ye yüklediği ve bilinçaltında güçlü şekilde var olmaya devam eden sorumluluk hissinin sonucudur. Sadece bu bile, Türkiye'nin, yalnızca İslâm dünyasının değil, modern kapitalist dünyanın çarkları arasında varlık mücadelesi veren tüm dünya mazlumlarının umudu olmasına yol açabilmektedir. Türkiye'nin asli kimlik ve kişiliğine kavuşmasının, İslâm dünyasının asli kimliğine ve kişiliğine kavuşmasını sağlayacağına ilişkin güçlü bir inanç vardır. Üstelik bu inancı destekleyen yaşanmış sayısız delili bulunmaktadır. Türkiye'de zaman zaman açığa çıkan ve tarihi misyonuyla irtibath olan hissiyatın, fikriyata ve fiiliyata dönüşmesi ihtimali küresel dünyanın ağı babalarını kara kara düşündürmektedir. Sömürücü, zorba, zalim küresel sistemin devamı, Türkiye'nin teslim alınmasını ve rol model olmaktan çıkarılmasını gerektirmektedir. Bu sebeple küresel dünyanın güç merkezlerinde mevcutta ve geleceğe ilişkin proje ve planların gündeminin ilk maddesini bemen her zaman Türkiye oluşturmaktadır. İçeriden devşirilen hainler ise, Türkiye'ye yönelik plan ve projelerin değişmeyen unsurları olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Niçin Gülen Hareketi?

15 Temmuz gecesi yaşananların Türkiye'yi ilgilendiren ve geçmişte çok sayıda örneği bulunan darbe girişimlerinden sadece birisi olmadığını, çok daha kapsamlı ve derinlikli bir projenin somut işareti olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu sebeptendir ki 15 Temmuz darbe girişimi üzerinden asıl projeyi görebilmek için öncelikle ve özellikle büyük fotoğrafı görmek gerektiğini ifade ettik. Büyük fotoğrafı ve detaylarını görebilmenin yöntemi olarak da öncelikle "Niçin İslâm?" sorusunu, bunu takiben de "Niçin Türkiye?" ve "Niçin Gülen Hareketi?" sorularını sormanın gerekli olduğunu vurguladık. Farklı düzeyleri ifade eden

Tayyip Erdoğan'ın diğer coğrafyalardaki Müslümanların gönüllerinde son derece itibarlı bir lider olduğu herkesin bildiği bir husustur. Bu, Tayyip Erdoğan'ın şahsi özelliklerinden çok, Türkiye'nin bin yıl süreye İslâm'ı en üst düzeyde temsil etmesinin doğal sonucudur. Farklı coğrafyalarda, bölgelerde, katalarda yaşayan Müslümanların mevcut durumlarına ve geleceklere ilişkin güven ve umutlarında hep Türkiye vardır. Bu ise Türkiye'nin jeopolitik önemini kat be kat artırmaktadır. Dolayısıyla Türkiye, İslâm'a ve Müslümanlara yönelik kin ve düşmanlıkların hep hedefinde olan bir ülkedir. Tarihi misyonu, Türkiye'yi, köklü ve kapsamlı İslâm karşıtlıklarının değişmeyen nesnesi kılmuştur.

bu üç soru, bazılarının gerçekçi görünmeyebilir. Bunun sebebi, bu kimselerin büyük fotoğraftaki küçük bir noktaya takılıp kalmalarıdır. Bizim buradaki sınırlarını çizmeye çalıştığımız büyük fotoğraf, tarafımızdan oluşturulmuş sanal bir kurgu değildir. Dile getirdiğimiz üç soru, bir bütünün iç içe geçmiş üç aşamasını ifade etmektedir. Bunun somut delili ise RAND Corporation'ın 2003 tarihli raporudur.

Bugün küresel düzeyde yürütölmekte olan en üst ve en kapsamlı politikaların alt başlıkların, hepsi de birbirine ilişkili olan "İslâm'ı değiştirip-dönüştürme", "Müslümanları itibarsızlaştırma", "Türkiye'yi etkisizleştirme" başlıkları oluşturmaktadır. Bunun somut örneğini, ABD yönetimlerine ve CIA'ya stratejik arge hizmeti veren "RAND Corporation" adlı bir düşünce (think-tank) kuruluşu tarafından *Civil Democratic Islam: Partners, Resources and Strategies* (Sivil Demokratik İslâm: Ortaklar, Kaynaklar ve Stratejiler) başlığıyla kaleme alınan "İlimli İslâm" raporu oluşturmaktadır. 11 Eylül sonrasında, 2003 yılında hazırlanıp Bush yönetimine sunulmuş ve yürürlüğe konan bu raporun temel tezini "İslâm ve Müslümanlar, Batı demokrasisi değerlerine ve küresel düzene uyumlu hale getirilemezse, medeniyetler çatışmasının çıkma olasılığı yüksektir" iddiası oluşturmaktadır. 88 sayfalık raporda genelde İslâm dünyasının, özellikle ise Türkiye'nin nasıl denetim altına alınacağına dair bir strateji de önerilmiştir.

Müslümanlar, RAND Corporation'ın raporunda, "köktendinciler", "gelenekçiler", "modernler" ve "islâdiler" olmak üzere dört gruba ayrılarak incelenmiştir. Bu kesimlerin mevcut durumları ise Modern Batı değerleri açısından değerlendirilmiş ve özellikle şu tespitlere yer verilmiştir:

Köktendinciler (Fundamentalistler): Şiddetten kaçınmayan, yayılmacı ve saldırgan anlayışı temsil etmekte. Batı kültürünü reddediyorlar. Batı'ya, özellikle ABD'ye yönelik düşmanlık hisleri oldukça güçlü. İslâm'ın bir hayat tarzı sunduğuna inanıyor ve savunuyorlar. Modern dünyanın kural ve değerlerine muhalif, İslâm'ın kural ve ahlak değerlerinden ve bunların egemen olduğu bir devlet yönetiminden yanalar. ABD için geçici taktik düşünceler hariç bu grubu desteklemek bir seçenek olarak düşünülmez.

Gelenekçiler: İslâm dininin kurallarına gönölden bağlı olmakla birlikte, saldırgan ve şiddet yanlısı değiller. Köktendincilere kıyasla daha ılımlı görüş taşıyorlarsa da, Batı değerlerini de gönölden kucakladıkları söylenemez. Amlarında önemli farklılıklar gözlenmekle birlikte, gelenekçiler arasından köktendinciliğe meyledenler istisna değil. Bu kesim de modern değerlere sahip İslâm projesinin vastası olmaya uygun değil. Bu kesimle ilişkilerde barışçı bir görüntü vermek en iyisidir.

Modernistler (İlimli İslâm Taraftarları): İslâm'ın günümüzdeki anlayış ve uygulamalarında kapsamlı değişiklik yapılması konusunda bir arayış içerisindedir. Dinin daha çok inanç boyutuna itibar etmekle, hayata bakan yönünde özgür davranmayı tercih etmekte. Hz. Muhammed dönemindeki uygulamaları değişmez esas olarak kabul etmekle birlikte, o günlere ait sosyal ve tarihi koşulların bugün artık geçerli olmadığı düşünmekte. Modern dünyanın değerlerine ilgililer. İslâm dünyasının, küresel dünyanın parçası olmasını arzu etmekte. Bu nedenlerle ilimli İslâm'ın örneği ve esas vasıtası olmaya son derece uygundur. Bunların fikren ve madden desteklenmesi gerekmektedir.

Laikler: Batı'da olduğu üzere "dın ile devlet işlerini ayrılmasından" yana olup, düşünce ve davranışlarında dın olgusunu kamusal alandan özel alana indirgemiş bulunuyorlar. Dının kamusal hayata yansımına titizleri göçtü. Modern değerlere inanıyor ve mensubu olmayı gerekli buluyorlar. Politika ve değerler açısından Batı'ya en yakın olan kesimi oluşturuyorlar. Bu okumlu özelliklerine karşılık, genellikle yarı demokratik görünümü otocütler bir yapıya eğilimliler. Bu sebeple çoğunlukla solcu ve saldırgan milliyetçi ideolojileri benimsemiş durumdalar. ABD'yi dost olarak görmüyorlar. Hatta içlerinde aşırı düzeyde ABD düşmanlığı besleyenler bile var. Ayrıca İslamcı kitlelerce sözü dinlenebilir kimseler değiller. Bu nedenlerle laikleri sürekli mattefik olarak kabul etmek uygun olmaz.

Müslümanlar arasındaki genel eğilim ve anlayışlar ele alındıktan sonra, ABD'nin İslâm'ı kontrol altına alması için neler yapması gerektiği Raporda söz konusu kesimler bağlamında özetle şöyle sıralanmıştır:

1. İlmî İslâm'ı ve taraftarlarını destekle. Bu kapsamda; özellikle mali destek sağla, liderlik modeli oluşturun ve bu modele uygun liderler yarat.
2. Gelenekçileri eleştirin ancak onları kökten-dincilere karşı destekle.
3. Kökten-dincilerle mücadele et. Yasadışı faaliyetlerini açığa çıkar, yaptıkları şiddet eylemlerinin okumsuz sonuçlarını gündeme taşı, kahrı-manlaştırılmalarını önle.
4. Seçici bir şekilde laikleri destekle. Kökten-dinciliğin ortak düşman olarak algılanmasını sağla. Milliyetçilik ve solculuk temelinde ABD karşısı güçlerle işbirliği kurma beveslerini yok et.

Raporda, Türkiye'ye özel atıflar bulunmakta, dikkatler özellikle Fethullah Gülen ve ekibine çekilmektedir. Gülen ve ekibi, İlmî İslâm projesinin en önemli temsilcileri olarak takdim edilmekte ve dolayısıyla "İslâm'ı değiştirip-dönüştürme", "Müslümanları itibarsızlaştırma", "Türkiye'yi etkisizleştirme" misyonunun en önemli aracı olarak tanımlanmaktadır. Bu esasen sadece RAND raporunun dikkat çektiği bir konu da değildir. 1980'li yıllarda CIA'nın "Yakın ve Güney Asya Bölgesi Millî İstihbarat Şefi" görevini yürüten ve halen RAND kuruluştaki yazarlarından olan önlü strateji ve İslâm

uzmanı Graham Fuller, RAND Raporu'nun ardından çıkardığı Siyasal İslâm'ın Geleceği adlı kitapta, Amerikan dış politikasının en önemli bedellerinden birinin örtünde İslamcı fakat aynı zamanda liberal bir İslâmî reformu teşvik etmek, bu amaçla da Nurcuları -özellikle Fethullah Gülen'in- desteklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Fuller'e göre Gülen ekibi, Türkiye'deki ve yurtdışındaki okullarıyla, vakıf ve şirketleriyle "İlmî İslâm" projesinin en önemli aracı olmaya adaydırlar.

Bu ve diğer raporlara referansla, Türkiye'deki en önemli temsilcisi olarak Gülen ekibinin görüldüğü "İlmî İslâm" projesinin nihai hedefini oluşturan İslâm'ın "ehlileştirilmemesi" somut karşılıkları nelerdir? Bu konuda "İlmî İslâm" projesinin mimarlarından ve tanınmış savunucularından Daniel Pipes'in dile getirdiği kriterler dikkate alınabilir. Daniel Pipes "Finding Moderate Muslims: Do You Believe in Modernity?" isimli 2003 yılında yayımlanan makalesinde, İslâm'ı ılımlı kılacak ve böylelikle küresel sistemin unsurlarından birisi olmasını sağlayacak temel kriterleri şöyle sıralamıştır: Diğer dinlerin de doğru ve geçerli olabileceğinin kabul edilmesi, İslâm'ın kökeni üzerine yapılan serbest bilimsel değerlendirmelerin meşru sayılması, cihadın bir savaş formu olarak algılanmaması, serbestçe din değiştirmeye ve gayrimüslim erkeklerle evlenmeye cevap verilmesi, oruç ayında yemek servislerinin yasaklanması türünden gündelik hayata yapılan dîmî müdahalelerin önlenmesi...

İlmî İslâm projesi açısından Gülen ekibini bu kadar "kibarlı" yapan sebebin ne olduğunu sormakta yarar var. Gülen hareketinin tamamıyla "İslâm" bir misyonla hareket etmesi durumu-

da söz konusu "itibarını" mümkün olmayacağı açıktır. Çünkü böylesi bir durumda söz konusu ekiple, "İslâm'ı değiştirip-dönüştürme", "Müslümanları itibarsızlaştırma", "Türkiye'yi etkisizleştirme" hedefine sahip ilahlı İslâm projesinin uygulanabilmesi mümkün olmayacaktır. Açıkta ki, herhangi bir ekibin, ilahlı İslâm projesinin taşıyıcısı olabilmesi için İslâmî, imanî ve ahlakî sâbitelere sahip olmaması ya da bunların kolaylıkla dönüştürülecek nitelikte olması gerekir. Gülen hareketi ise buna tamamıyla uygundur. Bunu sadece bir

iddia olarak ifade etmekte yetinmeyip, delilini sunmak gerekirse, dikkate alınması gereken ilk özellik takiyedir. Takiye anlayışı ve uygulama biçimi, Gülen hareketinin en karakteristik özelliğidir.

Takiye, yani "olduğundan farklı görünme", hayati bir tehlike durumunda insanı bir refleks olarak açığa çıkarabilir. Kur'an'ın değerlendirilmesi ve izni de bu kapsamdadır. Kur'an, bireysel olarak dile getirilebilecek olan "Müslümanlığı gizleme" ve "Müslüman görünmeme" durumunun (takiye) kişiye imanî sorumluluk yüklemeyeceğini ifade ederken, sıra dışı bir durum bağlamında müslümanı hayati ve fiili bir tehlikeye karşı korumayı hedeflemiştir. Bundan da anlaşılacağı üzere takiye, fiili zorbalığa kalışan İslâm dışıların kişi veya kişilere karşı alınan kişisel bir tedbirdir. Ancak Gülen hareketi, takiyeyi, öncelikle ve doğrudan müslüman kesimlere karşı uygulamıştır. Üstelik sürekli ve yaygın bir şekilde uygulanmıştır. Özellikle de Müslümanlara yönelik olmak üzere sürekli uygulanan takiye sebebiyle Gülen hareketi mensupları için "asıl" olanın ne olduğunu tespit etmek imkânsızlaşmaktadır. Çünkü "asıl" olduğu söylenen şeyin de takiye-

nin gereği bir "yalan" olma ihtimali son derece güçlüdür. Bu ise diğer müslümanlar için Gülen hareketini "omurgasız" bir anlayış ve bir yapılaşmanın somut örneği haline dönüştürmüştür. Fakat bu aynı zamanda Gülen hareketine mensup olmayan müslümanları oldukça zor durumda da bırakmıştır. Zira dile getirdikleri "İslâmî" özellikleri sebebiyle, Gülen hareketi mensuplarının, İslâm dışı inanç ve uygulamalarından hareketle tekfir etmek mümkün olmamıştır. Tüm bunlara ilâveten,

yaygın ve sürekli olacak şekilde uygulanan takiyenin, Gülen hareketini "din dışı" değilse bile "din dışı" bir konuma ötelemediği, esasen hareketin mensuplarının da tutum ve tavırlarına yansıdığı kadarıyla böylesi bir durumu bilinçli şekilde tercih ettikleri, Gülen hareketi mensuplarıyla bir şekilde yolu kesişen herkesin bizzat şahit olduğu bir özelliktir. Ayrıca söz konusu takiye anlayışının, Gülen hareketi mensuplarının zihinlerinde ve gönüllerinde bölünmeye yol açmaması beklenemez. Öyle de olmuştur. Şizofrenik kişilik özelliğinin, Gülen hareketi mensuplarında son derece kolaylıkla gözlenebilen bir özellik haline geldiği, yine Gülen hareketi mensuplarıyla bir şekilde yolu kesişen herkesin bizzat şahit olduğu bir durumdur.

Gülen hareketine ilişkin başta eğitim olmak üzere siyasi, askeri, bürokratik, ekonomik alanlarındaki faaliyetlerine ve "paralel" yapılaşmaya vurguda bulunulurken, çoğu zaman göz ardı edilen en önemli tehlike, Gülen hareketinin esasen başından itibaren "paralel bir din" oluşturma çabası içerisinde olmasıdır. Bunun ilk ciddi göstergelerinden birisi "Sırlar Dünyası" girişimidir. İslâmî motiflerle süslenen bu filmler aracılığıyla metafizik boyutun varlığına inanmanın yeterli olduğu, imanın kişiye

1980'li yıllarda CIA'nın "Yakın ve Güney Asya Bölgesi Milli İstihbarat Şefi" görevini yürüten ve halen RAND kuruluşu yazarlarından olan ünlü strateji ve İslâm uzmanı Graham Fuller, RAND Raporu'nun ardından çıkardığı *Siyasal İslâm'ın Geleceği* adlı kitapta, Amerikan dış politikasının en önemli hedeflerinden birinin özünde İslâmî fakat aynı zamanda liberal bir İslâmî reformu teşvik etmek, bu amaçla da Nurcuların -özellikle Fethullah Gülen'in desteklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Fuller'e göre Gülen ekibi, Türkiye'deki ve yurtdışındaki okullarıyla, vakıf ve şirketleriyle "İlmî İslâm" projesinin en önemli aracı olmaya adaydır.

özel bir sorumluluk yüklenmediği bir "İslâm" anlayışının propagandası yapılmıştır. Yine bu filmler ile müsküman olmak ile olmamak arasındaki fark minimize edilmiştir. Dinlerarası diyalog girişimleriyle de kelime-i tevhid'in ikinci kısmı devre dışı bırakılmış, Peygamberî bir "İslâm" anlayışı üzerinden eklektik bir din inşa edilmeye çalışılmıştır. Gülen hareketi mensuplarının vaazlara ve kitaplarına yansıyan inançları ve hayat tarzları oldukça kolaj bir niteliğe sahiptir.

Gülen hareketi, duruma göre hem "bizden" ve hem de "onlardan" olması sebebiyle, İlmî İslâm projesi için son derece tercih edilir bir ekip olarak görülmüş ve bu da başta RAND Raporu olmak üzere birçok metne doğrudan yansımıştır. 15 Temmuz darbe girişimini takiben tutukluların ifadelerinden ve itirafçıların açıklamalarından anlaşıldığına göre "amaçlar araçları meşrulaştırır" anlayışını temel bir özellik olarak benimsemiş Gülen ekibi, İlmî İslâm veya başka bir İslâm dışı/karşıtı proje için son derece kullanışlı bir ekiptir. Zira belki başlarda öyle değilse bile, pek de yakın olmayan bir zamandan bu yana, özellikle de vaazlara ve kitaplarına yansıyan "İslâmî" amacın araçsallaştığı, kişisel tutkuların veya "cemaat" beklentilerinin amaçlaştırıldığı anlaşılmaktadır. Böyle olunca hareket mensuplarını, İslâmî olmayan projelere taşeron yaparken "memnun etmek" hiçte zor değildir. Zaten, Kur'an'ı ve hadisleri bile "amaç araçları meşrulaştırır" anlayışına uygun Makyaevski yaklaşımı yorumlamakta sakınca görmeyen, kendisini din içinde değil din üstünde konumlandırıran ve bu haliyle başta Hristiyanlık olmak üzere diğer dinlerden kopyalamış anlayış ve inançlarla eklektik bir din anlayışını temsil eden Gülen ekibi, kendilerini "İslâmîlik socrası" (post-Islamism) olarak tanımladıkları yeni bir söylemin taraftarları olarak lanse ederek, İlmî İslâm'ın karakterine uygun bir kesim olduklarını açıkça deklare etmişlerdir. Bunu da muhatapları sebebiyle daha çok İngilizce yayım organlarından olan Today's Zaman'daki yazılarda (örneğin 18 Mayıs 2008 tarihli "Beyond Post-Islamism" başlıklı yazı) dile getirmişlerdir. Gülen'in Yeşeren Düşünceler isimli kitabına yazılan Sunuş bölümünde de benzer düşüncelere yer verilmiştir. Bu yazılarda post-Islamism, İslâm'ı, modern anlayışın tanımadığı özgürlükler ve insan haklarıyla kaynaştıran; vazife yerine haklara, tek

tipçilik yerine çoğulculuğa odaklanan; dinî metinlerin kuralı ve kaideli tefsirine bağlı kalmaktan ziyade onların tarihselliğine bakan; kozmopolit bir dünyaya katılıma istekli, küresel işbirliğine hazır bir İslâmî anlayış olarak tanımlanmıştır.

SONUÇ

15 Temmuz akşamı yaşananlar, hem sebepleriyle ve hem de kurvetle muhtemel sonuçlarıyla ilgili olarak özellikle siyasilerin, toplumsal kanaat önderlerinin, devlet adamlarının, aydınların, sosyal bilim insanlarının, ilahiyatçıların üzerinde son derece ciddi ve kapsamlı sorular sormalarını gerektirmektedir. Yine bu yaşananlar, parti, dernek, vakıf, cemaat, topluluk gibi farklı isimler altında bir araya gelmiş siyasal, ekonomik, kültürel, askeri açıdan bağımsız ve güçlü, kadim dinî/kültürel değerlerine bağlı bir Türkiye paydasına sahip kesimlerin sürekli teyakkuza olmalarını ve irtibat halinde bulunmalarını zorunlu hale getirmiştir. Türkiye devleti ve hükûmeti bağlamında ise uzun vadeli toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik, dinî politika ve projelerin planlanması ve kısa sürede uygulamaya konulmasını zorunlu hale getirmiştir. Çünkü 15 Temmuz darbe girişimi, geçmişte çokça örneği olan darbelerden birçok bakımdan ayrılmaktadır. Küresel düzeydeki İslâm karşıtlığının bir sonucu olması ise en önemli özelliklerinden birisidir. Bu darbe girişimi ile küresel İslâm karşıtlığının ne kadar acımasız eylemlere imza atabileceği açık-şerh görülmüştür. Daha da önemlisi "içimizden" devşirilen ve konuşmalarında, yazılarında sürekli hoşgörüye vurguda bulunmalarını bile ne kadar acımasız, cani olabilecekleri yapılarak öğrenilmiştir. İslâm karşıtlığının sınır ve ilke tanımaz bu girişimi, muhtemel girişimleri ve yöntemlerini tespit etme bir araç olarak değerlendirilirse, "bir musibet bin nasihatten evladır" tecrübesinin gereğine uygun davranılmış olacaktır. Tüm bunlara ilaveten, mevcut görüntüleri, gündelik durumları ve tutumları dikkate alındığında kadim değerlerimizin referanslığında çoğu zaman eleştirdiğimiz bu ülkenin insanlarının zihninde ve gönlünde hala adaletin, hakkaniyetin, doğruluğun, güzelliğin... kısacası İslâm'ın sonmediğini görmek, İslâm adına olan umutları canlandırmıştır. İlk planda yapılması gereken, insanımızda iletişim biçimlerimizi gözden geçirmek ve gerekli yönlerini revize etmektir.